

Recenzie – Vasile Coman – Episcopul Oradiei „Glasul credinței – cuvântări apologetice pentru întărirea credinței în Dumnezeu”, Ediție îngrijită și prefațată de Pr. Dr. Cristian Muntean, Editura „Andreiana”, Sibiu, 2011, 190 pagini...

Citind această carte, minunată și deosebită în felul ei, în domeniu, în ultima vreme, la noi în țară, m-am gândit mult timp la autorul acestei lucrări, pe care aș dori să-l evoc puțin în cele ce urmează, fiindcă anul acesta, în luna Iulie, în ziua a zecea, vom prăznuși împlinirea a șaptesprezece ani de la nașterea în viața cea veșnică a Împărăției Cerurilor a unui mare cunoscător și mărturisitor al istoriei bimilenare românești, totodată și apologet al dreptei credințe creștine – *Episcopul Vasile Coman al Oradiei*, după ce și-a purtat cu toată demnitatea și încrederea în Dumnezeu crucea vieții și a suferinței, vreme de mai mulți ani!... De aceea, pentru noi, din anul 1992, această zi va comemora totdeauna, acest eveniment închinat blândului logofăt spiritual al Oradiei sfârșitului de secol XX – care a păstorit aceste meleaguri „de la brazda de NV a țării” între anii 1971 – 1992!...

Drept urmare, în iureșul zilei și în vârtejul timpului mi-am adus aminte, pentru câteva momente de *Preasfințitul Părintele nostru Episcop Vasile*, a cărui plecare o regretăm foarte mult și astăzi!... De ce acest lucru, pentru că îi regretăm calitățile sale, personalitatea sa remarcabilă, abilitățile sale foarte competente în disciplina teologică și în cea pastoral – misionară, pe care ni le-a cultivat și nouă în orice prilej cu atâta dăruire și abnegație!... El este și va rămâne în continuare, în conștiința discipolilor, profilul teologului și a omului de cultură cu deschidere spre universal, spre consistență și acrivie științifică, transmisă nouă cu foarte multă acuitate și exactitate!... Cu vaste și avizate cunoștințe în cele mai diverse discipline culturale, istorice și teologice, Părintele Episcop Vasile inspira tuturor foarte multă seriozitate, sinceritate, mult discernământ și foarte multă blândețe, noblețe și cuminenie sufletească!... Tocmai din această cauză era foarte apreciat, foarte admirat și probabil, și invidiat!... El, Arhipăstorul, a fost întotdeauna, consecvent probității sale intelectuale, morale și sufletești!... Pentru acest fapt a fost foarte solicitat, fiind implicat în foarte multe acțiuni și activități, în diferite comisii bisericești, teologice și culturale, căci „*activitatea dinamică a Preasfințitului Episcop Vasile a depășit atât sfera lucrării arhipăstorești, cât și spațiul Eparhiei (foarte mare la acea vreme, fiindcă era compusă din trei județe: Bihor, Sălaj și Satu Mare). Pornind de la conlucrarea și bunele relații, în spirit ecumenic, cu celelalte culte pe plan local, Preasfinția Sa a purtat cu competență responsabilitatea reprezentării Bisericii Ortodoxe Române în dialogul ecumenic cu Bisericile Lutherane. În același timp el a participat într-un mod foarte activ în cadrul unor secții ale Sfântului Sinod la împlinirea multor cerințe de seamă ale activităților bisericești din întreaga Patriarhie Română*” (Pr. Dorel Octavian Rusu – *Cuvânt Omagial cu prilejul împlinirii a 75 de ani de viață ai P.S. Vasile Coman*). A fost mult iubit de tinerii elevi-seminariști, studenți-teologi, preoți și călugări, ajutându-i pe foarte mulți dintre ei prin recomandările și sfaturile pe care le-a dat fiecăruia în parte, ori de câte ori a fost solicitat!... Colaborator apropiat și sfetnic luminat al multor personalități culturale, profesori și ierarhi, îndrumător a multor studenți și doctoranzi, păstor duhovnicesc a atâtor generații de preoți și călugări, membru a foarte multe organisme de specialitate din țară și de peste hotare, am observat cum, la înmormântarea sa l-au plâns și regretat cu toții, fiind conștienți de marea pierdere ce li s-a pricinuit!... Mi-aduc aminte că a fost prima prohodire a unui distins ierarh și slujitor al Bisericii la care am participat, și care m-a impresionat profund datorită atmosferei de reculegere, decenței și sobrietății în care s-a desfășurat!...

Cu alte cuvinte, pe lângă provocările administrative, ca preot și episcop, părintele Vasile Coman a avut o înclinație deosebită pentru studiu și scris încă din vremea studenției, rămânându-ne și azi, spre lectură, nenumărate recenzii și articole în „Telegraful Român” sau „Revista Teologică” de la Sibiu. Era normal ca pe acest fond de început să-i apară și cărțile: *Hristos și tineretul, Carte în slujba păstoririi*

creștine, Religie și caracter, Cuvinte pentru suflet, Exorciștii în dreptul bisericii, Cuvântări liturgice, Slujind lui Dumnezeu slujim oamenilor, Rugăciunile pentru autoritățile Statului în Cultul Creștin, cărți ce se bucură de aprecieri și astăzi. Potrivit afirmațiilor îngrijitorului și prefațatorului acestei ediții a cărții, apărută la Sibiu, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Dr. Laurențiu Streza – Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului - nimeni altul decât Părintele Prof. Dr. Cristian Muntean – nepotul Părintelui Episcop Vasile Coman – mărturisindu-ne că el „era preocupat de misiunea preotului, de rolul său în societatea rurală și urbană, de seriozitatea lui în transmiterea mesajului dumnezeiesc, de frumusețea familiei sale, el însuși devenit ierarh din clerul de mir. Drept aceea, în încercarea de recuperare a operei Episcopului Vasile Coman al Oradiei (1971 – 1992), ne amintește în “Argumentul” cărții că “Episcopul Vasile Coman a fost unul dintre predicatorii marcanți ai Bisericii Ortodoxe din Transilvania, activând ca preot de mir în parohiile Șirnea – Bran și Adormirea Maicii Domnului din municipiul Brașov – Cetate, ca protopop al Brașovului (1957-1970), pentru ca mai apoi să devină Episcop al Oradiei, după decesul soției sale, Aurelia”. Părintele Cristian Muntean mai recunoaște faptul că “este foarte greu să cuprinzi o astfel de personalitate în câteva cuvinte și orice ai încerca să spui, rămâne de multe ori irrelevant- M-aș rezuma la cuvintele unui avocat brașovean: “Era un savant! Spunea lucruri complicate și complexe în cuvinte simple, pe înțelesul tuturor!” Când vorbim despre Preasfințitul Părinte Episcop Vasile Coman este necesar să avem în vedere complexitatea personalității sale, conturată în bunătate, fermitate, delicatețe și luciditate, prin care a reușit să se impună ca apologet și misionar în toată perioada ce ne-a marcat, într-un fel sau altul, pe fiecare, chiar dacă nu știu câți dintre noi l-au cunoscut pe autorul acestei cărți. Poate aceasta nici nu este atât de important, decât în măsura în care opera lui se întregeste și prin această lucrare, menită să mai umple un gol, chiar și după șaizeci de ani, în teologia omiletică de sorginte apologetică, în condițiile în care volumul de față cuprinde “Cuvântări rostite în Biserica Sfânta Adormire din Brașov – Cetate, în anul 1948”. Așadar, timpul în care autorul a alcătuit acest ciclu de treizeci de predici era mai mult decât tulburător. Ne aflăm după un război greu și dificil când oamenii, mai mult ca oricând, și-au pierdut și bruma de nădejde în Dumnezeu. Conștient fiind de această lipsă, Părintele Vasile Coman oferă și dăruiește enoriașilor săi un ciclu de predici pe care le intitulează în mod sugestiv: Glasul credinței. Cuvântări apologetice pentru întărirea credinței în Dumnezeu. Aceste cuvântări s-au ținut în Biserica Sfânta Adormire din Brașov – Cetate în anul 1948, după cum am mai spus și mai sus și după este precizat și în pagina de titlu a manuscrisului. Părintele Cristian Muntean mărturisește că “nu știu de ce acest manuscris nu a văzut lumina tiparului până acum. Avea toate șansele să ajungă un bestseller încă de atunci, dar se pare că nu este încă timpul pierdut nici acum, după mai bine de șaizeci de ani.

Ca structură, formă și fond, această carte este alcătuită din treizeci de predici, împărțite în patru cicluri, după cum urmează: I. *Ciclul de predici “Dumnezeu în natură”*: Creatorul. Dumnezeu în natură; Creatorul. Dumnezeu în natură; Creatorul. Dumnezeu în natură; Creatorul. Dumnezeu în natură; Creatorul. Mărturia sufletului despre Dumnezeu; Creatorul. Mărturia istoriei despre Dumnezeu; Creatorul. Mărturia oamenilor învățați despre Dumnezeu; Creatorul. Mărturia vieții despre Dumnezeu. II. *Ciclul de predici “Tari în credință”*: Tari în credință; Tari în credință; Motivele credinței. III. *Ciclul de predici despre existența lui Dumnezeu*: Știința și credința; Cananeanca. Puterea credinței; Credința, izvor de fericire. IV. *Ciclul de predici despre Dumnezeu, 1948*: Fără cuvânt de apărare sunt cei ce neagă pe Dumnezeu; Providența divină; Despre Providență; Spiritualitatea lui Dumnezeu; Dumnezeu este iubire; Dumnezeu este Sfânt; Bunătatea lui Dumnezeu; Bunătatea lui Dumnezeu și răul din lume; Despre îndelunga răbdare a lui Dumnezeu; Înțelepciunea lui Dumnezeu; Dreptatea lui Dumnezeu (prelucrare după Th. Toth); Veșnicia lui Dumnezeu; Sfânta Treime; Binefacerile creștinismului; Strigătul credinței.

Cu alte cuvinte predicile acestui ciclu sunt rodul cercetărilor și al lucrărilor autorului, care însumau mai multe studii și chiar cărți, așa după am mai spus și în rândurile omagiale de mai sus, după cum ar fi: Studiul din anul 1940 intitulat “Creație, evoluție, transformism” în Omagiul Î.P.S. Nicolae Balan sau “Religie și caracter. Contribuțiuni la cunoașterea și predarea religiei în epoca adolescenței” (1944), “Exorciștii în Dreptul Bisericii” (1945), “Adevărul ortodox și greșeala sectară despre Sfânta Tradiție” (1943), “Cartea în slujba păstoririi creștine” (1947). Pe lângă aceste lucrări îi apare, în anul 1945, o culegere de predici la cununie, intitulată “Hristos în familie”. Este printre pușinii preoți care concretizează în scris mai multe cicluri de predici pe diferite teme și subiecte. În anul 1973 îi apare, la Oradea, ciclul de predici intitulat “Cuvântări liturgice”, o altă “suită” de cuvântări rostite la biserica din Cetate. *Părintele Vasile Coman* era cunoscut pentru verva sa predicatorială, pentru prestanța slujirii și frumusețea conversației.

S-ar putea întreba cineva în ce măsură mai este actuală o astfel de carte de predici, după șazeci de ani, vreme în care s-a scris foarte mult, enorm, în care materialul omiletic s-a înmulțit, iar perioadele istorice s-a succedat lăsându-ne, de cele mai multe ori, suspendați în propria noastră ignoranță. O carte de predici apologetice este foarte necesară astăzi, când ateismul se impune prin “extensia lui masivă”, potrivit afirmației teologului Paul Evdokimov. El nu mai este privilegiul unei minorități laminate, ci exprimă norma comună tuturor straturilor societății. Din lipsă de audiență, potrivit afirmației autorului, Cuvântul a devenit, mai mult ca oricând, vocea care strigă în pustiul istoriei. Ca și înțelepții atenieni de odinioară, omul străzii de azi respinge orice discurs, motivând că “despre asta te vom asculta altădată”... Din păcate, credincioșii și necredincioșii se ignoră reciproc, nu se mai înțeleg, aparțin unor tipuri antropologice variate și diferite sau, cum ar spune Sfântul Grigorie de Nyssa, omul care nu este mișcat de Duhul Sfânt constituie o specie, o umanitate aparte. În definitiv, ateismul se explică și prin simplul fapt că Dumnezeu nu se impune nimănui și că existența Lui nu este evidență imediată pentru toți. Reducția omului de la calitatea lui de creatură a lui Dumnezeu, cu demnitatea lui personală, la un simplu comportament biologic al speciei umane a atras după sine însingurarea și desprinderea omului din relația cu Dumnezeu și din relația cu lumea.

Postmodernismul L-a eliminat pe Dumnezeu din creație și a transformat lumea într-un deposit de lucruri pe care omul le poate întrebuința și manipula după propria sa voie. Postmodernismul se încântă cu bunătatea înnăscută a omului, însă uită de puterea necreată a lui Dumnezeu, care coboară la om, pentru ca omul să poată învinge forțele iraționale care îl confruntă din adâncul ființei lui și să dobândească adevărata libertate interioară și launtrică după Dumnezeu. Autorul acestei lucrări mai afirmă că “religia a fost substituită în întregime sau parțial de pluralitatea sistemelor religioase ori ideologice, care se relativizează în mod reciproc și derutează omul. La rândul ei, globalizarea tinde să desființeze spațiile concepute ca locuri de siguranță și de identitate, ca patria, neamul, poporul, casa, Biserica sau anumite valori (re)cunoscute ca atare, și poate fi comparată cu o mare deschisă, străbătută de vapoare, ce poartă steaguri lipsite de embleme naționale și în care călătoresc cetățeni de toate națiile”. Iată globalizarea, remarcată și subliniată încă de atunci!... Postmodernismul are ca efect și consecință directă dispariția fundamentului religios și a celui social al omului, considerând că destinul ultimo al lui nu mai depinde de îmbunătățirea condițiilor de viață spirituală, morală și duhovnicească, de răspunsurile posibile, referitoare la naștere, moarte sau fericire, ci de cotația la bursa industriei medicale și farmaceutice, care se mulțumește cu descrierea genelor și cromozomilor umani”.

În aceste împrejurări și condiții, o carte de cuvântări apologetice își atinge scopul în măsura în care pune în evidență atât argumentația rațională a existenței și cunoașterii lui Dumnezeu cât și argumentația spirituală și duhovnicească. În timp ce rațiunea inteligentă obiectivează lumea și coboară pe Dumnezeu la nivelul cunoașterii raționale, cunoașterea duhovnicească înalță mintea omului să facă experiența întâlnirii personale cu Dumnezeu. Cunoașterea, în sens biblic și scripturistic, înseamnă

experiența duhovnicească ce se realizează cu mintea ori cu inima în mediul întâlnirii personale cu și al unirii cu Dumnezeu. Devene clar, limpede și evident faptul că rostul rațiunii nu este acela de a se substitui cunoașterii duhovnicești ori spirituale, fiindcă mintea omenească nu poate cuprinde taina lui Dumnezeu, ci este chemată să cunoască pe Dumnezeu din lucrurile create ori să explice, pe cât este cu putință, caracterul spiritual al întâlnirii omului cu Dumnezeu, urmărind deificarea lui, pe calea vieții și urmării lui Iisus Hristos.

De aceea, apologetica autentică nu se mulțumește doar să vorbească despre Dumnezeu, ci ne oferă în mod anticipat și garanția experienței directe a lui Dumnezeu în viața noastră, ca să ne desăvârșim în chip spiritual, moral și duhovnicesc, cu întreaga noastră ființă și persoană. Trebuie să avem în vedere faptul că interesul pentru viața interioară a omului este extrem de neglijat de marea parte a creștinismului actual și de lumea secularizată, care pune accent unilateral pe acțiunea exterioară. Autorul mai observă și constată faptul că omul, postmodern, desacralizat și secularizat caută, astăzi, să cucerească cosmosul, dar riscă să își piardă sufletul, fiindcă se lansează în aventuri, fie ezoterice, fie tehnice, în timp ce rămâne victima patimilor din propria lui ființă și persoană, care îl incită la sexualitate, violență, hedonism și terorism. Apologetica, potrivit spuselor Părintelui Profesor Dumitru Popescu, are datoria să-i arate omului calea renașterii lui spiritual - duhovnicești în Iisus Hristos și Biserică, cu puterea Duhului, în lumina cerului și a pământului nou spre care ne îndreaptă Eshatonul și despre care ne amintește apocalipsa.

Predicile *Părintelui Vasile Coman*, cuprinse în acest volum, tratează și dezvoltă tocmai această idee a renașterii spirituale, în Iisus Hristos și Biserică, atât de necesară vremurilor în care trăim. La o scurtă privire de ansamblu sau panoramare, putem observa și remarca vastitatea și densitatea discursului teologic și doctrinar, “pigmentat” și “condimentat” cu o mulțime de referințe și de analize din domeniul ori câmpul științei, care încearcă să lămurească cititorul de importanța și necesitatea unei credințe autentice. Drept urmare, subiectele tratate și temele abordate sunt variate și diverse, cuprinzând o parte din mărturisirea de credință a Bisericii: Dumnezeu în natură, mărturia sufletului despre Dumnezeu, mărturia istoriei despre Dumnezeu, mărturia oamenilor despre Dumnezeu, mărturia vieții despre Dumnezeu. Pe lângă aceste teme cu un caracter general, *Părintele Vasile Coman* insistă în transmiterea unui mesaj nu doar theoretic, ci mai ales provocator, prin animarea sufletului creștinului de a săvârși fapte vrednice de Împărăția lui Dumnezeu. Titlurile acestor capitole sunt foarte sugestive: Tari în credință, Puterea credinței, Fără cuvânt de apărare sunt cei ce-L neagă pe Dumnezeu, Strigătul credinței sau Binefacerile creștinismului. Iar pentru a-l familiariza pe creștini cu teologia trinitară sau a Trinității, *Părintele Vasile Coman* insistă pe înțelegerea câtorva attribute ale lui Dumnezeu ca sens și model pentru fiecare creștin în căutarea propriului drum, cum ar fi: Dumnezeu este iubire, Dumnezeu este Sfânt, Bunătatea lui Dumnezeu, Despre îndelunga răbdare a lui Dumnezeu, Înțelepciunea lui Dumnezeu, Dreptatea lui Dumnezeu, Veșnicia lui Dumnezeu.

Prin aceste subiecte, capitole și teme *Părintele Vasile Coman* ne pune și prezintă în fața ochilor sufletești frumusețea și complexitatea învățaturii creștine ce are nevoie, în egală măsură, de înțeles și trăire pentru ca viața creștinului să fie una autentică. Dincolo de stilul colocvial care străbate întreaga sa operă catehetică, omiletică și predicatorială, fiecare predică este o mică alcătuire și compoziție literară, în care descoperi o mulțime de imagini ce îți cuceresc imaginația și îți câștigă închipuirea, punându-te în fața “necuprinsului”, cu toată natura ta limitată. Cât de insiprat definea *Părintele Vasile Coman* omul! “Unic și slab prin trupul tău în fața nesfârșitului univers, mare și de preț, prin sufletul tău înaintea lui Dumnezeu”. Era conștient că suntem și rămânem creștini numai în măsura în care gândurile noastre se odihnesc în ramurile credinței, iar faptele sunt măsura și fructul credinței. Pe oameni îi vedea, îi trata și îi aborda, din punct de vedere spiritual – duhovnicesc, “stratificați” pe mai multe registre și planuri de viață: “Unii trăiesc prin simțuri și pentru simțuri, alții socotesc mintea drept singurul far călăuzitor al

vieții. Ei pun mare preț pe știință și pe adevărurile ei. Iar o a treia categorie de oameni, fără să nesocotească ori să ignore viața simțurilor, nici lumina minții, trăiesc, călăuziți fiind de lumina credinței. Aceștia au aflat un adevăr care nu poate fi cuprins de simțuri, nici înțeles în întregime de minte, dar care există și luminează viața”.

Așadar, *Părintele Vasile Coman* încerca, în predicile sale, să vină în ajutorul creștinului cu sfaturi, îndrumări și sugestii, arătându-I că “nu este destul și sufficient să te declare credincios, ci trebuie să te îngrijești de credința ta precum te îngrijești și de celelalte lucruri pe care dorești să le ai. Nu este destul să cunoști practicile religioase ca să întărești și să îngrijești credința; este nevoie să împlinești aceste practice. Nu este destul să recunoști regulile înotului, ci trebuie să le și practice dacă vrei să înoți”. Chiar dacă mulți afirmă și susțin că știința și credința nu pot merge împreună, *Părintele Vasile Coman* a găsit, în mod deosebit și minunat, felul în care să explice relația dintre ele pe înțelesul tuturor: El spunea că “în optică, adică știința despre lumină, se cunosc legile interferenței luminii. Se întâmplă uneori, când se întâlnesc două raze de lumină, în așa fel încât ele, în loc să întărească lumina, o slăbesc. Credința și rațiunea sunt ca două raze de lumină. Ele pot veni uneori într-o asemenea întâlnire, încât se slăbesc și se contrazic una pe alta, dar aceasta se întâmplă numai atunci când una sau alta se amestecă în câmpul de lumină al celeilalte”. Exemplele ar putea continua, fiindcă toate cele treizeci de cuvântări încearcă să răspundă, într-un fel sau altul, la întrebări pe care ni le punem mereu, în mod permanent, dar față de care nu aflăm și nu găsim niciodată sufficient timp și răgaz pentru răspunsuri, complete și eficiente ori suficiente.

Cuvântul credință are un conținut foarte concret, afirma teologul grec Christos Yannaras. Înseamnă acceptarea fără cercetare a unor principii sau axiome, consimțământul față de o teorie sau o învățătură ce rămâne nedovedită ori nedemonstrată. Dacă crezi în Dumnezeu, nu faci acest lucru pentru că îți dictează anumite principii teoretice sau fiindcă vreo anume instituție îți garantează existența Lui. Crezi în El deoarece persoana Lui, existența personală a lui Dumnezeu dau naștere în tine la încredere. Lucrările Lui, intervențiile Lui în istorie, te determină să dorești o relație cu El. Dacă vrem să-L cunoaștem pe Dumnezeul tradiției scripturistice, pe Dumnezeul Bisericii, trebuie să-L căutăm, urmând drumul credinței.

Atunci când Biserica ne cheamă la adevărul său, ea nu ne propune sau recomandă anumite teze teoretice, pe care trebuie ca din principiu să le acceptăm, ci ne cheamă la o relație personală, la un anume mod de viață, care constituie o relație cu Dumnezeu ori ne conduce în mod progresiv pe planul trăirii unei relații cu El. Acest mod de viață transformă existența cuiva, în totalitatea și integralitatea ei, dintr-o formă de supraviețuire individualistă și egoistă sau egocentristă, într-un moment și eveniment de aleasă și autentică ori folositoare comuniune. Citându-l pe Părintele Cristian Muntean, “în definitiv, vorba Părintelui Nicolae Steinhardt, a crede înseamnă a nu vedea dacă, luăm în calcul cuvântul Sf. Ap. Pavel: “Iar credința este încredințarea celor nădăjduite, dovedirea lucrurilor nevăzute” (Evrei 11, 1).” A crede în adevărul bisericii înseamnă a accepta să faci parte integrantă din această “legătură a dragostei” care constituie și formează ori alcătuiește Biserica însăși, a te încrede în dragostea sfinților și a lui Dumnezeu și a fi acceptat de către aceștia cu credință (încredere) în persoana ta. Acestui tip de atitudine creștină îi răspunde lucrarea de față a *Părintelui Episcop Vasile Coman al Oradiei*, carte ce se transformă în dar pentru toți cei care caută drumul anevoios al credinței, și al propovăduirii sau al mărturisirii.

Ediția aceasta, potrivit afirmațiilor îngrijitorului ei, cuprinde foarte puține modificări față de textul original, numai ajustări, dictate doar de evoluția limbii. Textul este cât se poate de viu și se bucură de oralitatea și verva predicatorului, care ne face înțelegem rostul apologiei și misiunii pastorale, în contextual postmodernismului precum și bucuria credinței ca formă de recunoaștere, trăire, împlinire și mărturisire. Prin urmare, misiunea, apostolia Bisericii este capitală și esențială în momentul de față, dacă

avem în vedere că trăim într-o lume sfâșiată de două tendințe opuse și antagonice ori antinomice. Pe de o parte există tendința și tentația omului de a se închide în chip lăuntric și interior, în vârtejul violenței și al agresivității mereu și permanent sporite ori înmulțite sau în procesul degradării și deteriorării ori degenerării massive și substanțiale ori consistente a mediului natural, cu urmări și consecințe împrevizibile pentru viitorul planetei noastre; pe de altă parte avem datoria și obligația de a propovădui cu mai multă însuflețire, cu timp și fără timp, în lăcașurile noastre de cult mai vechi ori mai noi, interesul nostru față procesul transformării, metanoizării și transfigurării duhovnicești a omului în Iisus Hristos, ca să prefacem patimile în virtuți și să ne înălțăm cu întreaga creație spre transcendența comuniunii trinitare.

Așadar mesajul acestei cărți se înscrie cu prisosință în procesul acestei transfigurări și transformări duhovnicești, atât de necesare omului contemporan în goanna și în agonia lui prin lume. Nu vă pot ascunde nestăvilita mea bucurie – ne mărturisește Părintele Cristian Muntean – pentru această colecție de predici, care mi-au descoperit frumusețea unui discurs teologic viu, simple, abordabil și accesibil, ce ne cheamă și provoacă la o atitudine responsabilă în fața propriei credințe, îndrumați și călăuziți fiind de o atitudine echilibrată, plină de discernământ și dreaptă socoteală. Marele savant Nicolae Iorga spunea, afirma undeva că omul rămâne în viitor doar cu ceea ce a putut da sau oferi altora. Gândindu-mă la acest aforism, am senzația și impresia că *Preasfințitul Părinte Episcop Vasile Coman al Oradiei* a fost întotdeauna și în continuu conștient de această vocație a omului, de “dăruitor” pentru cei din jurul său și din neamul său, cel strămoșesc, creștinesc și românesc. Astăzi, din păcate, modelul și exemplul său este tot mai greu de cuprins și de asumat ori de însușit în arealul personalității noastre, mult pretențioase și simandicoase. Că nu este totul pierdut ne-o dovedește acest buchet predici pe care *pururea pomenitul Părintele nostru Vasile Coman* ni-l dăruiește tuturor, spre luare aminte, lucrare și amintire.

În încheiere, revenind la evocarea mea de la începutul acestui material, vin să întreb, ce ar zice și cum ar analiza *Preasfințitul Părinte Episcop Vasile Coman* mersul, evoluția Bisericii și a societății de astăzi, când iată, se confruntă cu o mulțime de probleme și de crize, tot mai acute, pe zi ce trece, multe dintre ele generate din interiorul și în interiorul acestora!... Luciditatea, spiritul său de echipă, respectul față de colaboratori și dreapta lui socoteală ar fi fost de mare folos acum dar, am convingerea că felul său de a fi și, mai ales, de a vedea lucrurile a fost moștenit de către mulți dintre ucenicii și colaboratorii săi, avându-l astfel, între noi și mai cu seamă întru noi, pentru care fapt mă rog ca Dumnezeu să-i răsplătească toată osteneala și dăruirea de care a fost în stare, fiind convins că nu va fi repede uitat, deși de multe ori suferim de această maladie – a nerecunoștinței, fiindcă efortul și aportul său au fost foarte consistente, făcându-se adeseori referire la el așa încât, după cum am amintit și mai sus, Ierarhul Vasile Coman al Bisericii noastre strămoșești și al poporului nostru românesc este ca un far care încă mai luminează și va lumina foarte mult timp (și) de acum încolo deși probabil, sunt și dintr-aceia care ar dori să se stingă!...

Prin urmare, nădăjduiesc că vom ști, pe mai departe, să ne cinstim înaintașii așa cum se cuvine deși în aceste vremuri, prețuim mai mult pe alții de oriunde și de aiurea, căci ni se par a fi mai exotici, mai spectaculoși, mai senzaționali!... Și totuși, sunt convins de faptul că ce este nobil rămâne iar ce este ieftin, apune!...

Drd. Stelian Gomboș